ਸਾਲਮ ਮੁਸਲਿਮ ਕਬਰਸਤਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਮੇਟੀ
ਬਨਾਮ
ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ
(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 7467-7470 ਦੇ 2014)
ਮਈ 18, 2023.

[ਚਤੁਰਥ. ਰਾਮਸੁਬਰਮਾਣੀਅਨ ਅਤੇ ਪੰਕਜ ਮਿਥਲ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.]

ਵਕਫ – ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਵਕਫ ਸੰਪਤੀ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ – ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਫੈਸਲਾ: ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ, ਵਕਫ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਲ-ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਚੈਰਿਟੇਬਲ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਕੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਅਸਤਿਤਵ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ – ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਮਰਪਣ ਦੁਆਰਾ ਵਕਫ ਦਾ ਨਿਯਮ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ – ਹੋਰ, ਇਹ ਵੀ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 1900 ਜਾਂ 1867 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਬਰਸਤਾਨ (ਕਬਰਿਸਤਾਨ) ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ – ਇਸ ਲਈ, 1900 ਜਾਂ 1867 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਬਰਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਇਸ ਨੂੰ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਵਕਫ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਜੋ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ – ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਵਕਫ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ – ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਕਫ ਦੇ ਵੈਧ ਸਿਰਜਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਵਕਫ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਕਬਰਸਤਾਨ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਕਫ ਸੰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ – ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ – ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਅਸਟੇਟ (ਖਤਮ ਅਤੇ ਰਯੋਤਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ) ਐਕਟ 1948 – ਧਾਰਾਵਾਂ 11(ਏ), 19ਏ – ਵਕਫ ਐਕਟ, 1955 – ਧਾਰਾਵਾਂ 4, 5 – ਮਦਰਾਸ ਅਸਟੇਟ ਲੈਂਡ ਐਕਟ, 1908 – ਧਾਰਾ 204.

ਵਕਫ ਐਕਟ, 1954 – ਧਾਰਾਵਾਂ 4, 5 – ਵਕਫ ਐਕਟ, 1995 – ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਦੋਨੋਂ ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਐਲਾਨਣ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ – ਫੈਸਲਾ: ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਦੋਨੋਂ ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਐਲਾਨਣ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕੇਵਲ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ – ਕਿਸੇ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਵਕਫ ਸੰਪਤੀ ਐਲਾਨਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

qua non – ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 1954 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਦੁਆਰਾ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ – ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਕੇਵਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਜਾਰੀ ਹੋਣਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੈਧ ਵਕਫ ਨੂੰ ਤਸਦੀਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ – ਇਸ ਲਈ, 29.04.1959 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਵਕਫ ਸੰਪਤੀ ਹੈ।

ਵਕਫ ਐਕਟ, 1954 – ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ – ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਨਾਲ ਬੰਧੀ ਹੋਵੇ — ਫੈਸਲਾ: ਨਹੀਂ – ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਵਕਫ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਨੂੰ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਬੰਧਨਯੋਗ ਹੈ ਪਰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਨਾਲ ਬੰਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਿਧਾਂਤ/ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ – ਮੌਨ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ – ਐਸਟੋਪਲ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਅਪੀਲ ਸੁਣੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਲਿਖਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੀ

ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 19A ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ – ਫੈਸਲਾ: ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਉੱਚ ਮੰਚ ਤੇ ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ – ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੇ ਸਰਵੇਖਣ ਅਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਭਾਗ ਲੈਂਦਿਆਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ – ਸਰਵੇਖਣ ਅਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਰਾਜਸਵ ਬੋਰਡ ਕੋਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ – ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਬੰਧਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ – ਮੌਨ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਐਸਟੋਪਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ – ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ – ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ – ਤਾਮਿਲ ਨਾਡੂ ਐਸਟੇਟ (ਅਬੋਲਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਯੋਤਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ) ਐਕਟ 1948 – ਧਾਰਾ 19A.

ਪੰਨਾਲਾਲ ਬਿੰਜਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ AIR 1957 SC 397: [1957] SCR 233 – ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਹਾਥੀਆ ਅੰਮਲ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. ਦੁਆਰਾ ਆਦਿ. AIR 2002 SC 402: [2001] 2 ਸੁਪਲ. SCR 428; ਮਦਨਲੂਰੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਮੂਰਤੀ ਬਨਾਮ ਸੈਯਦ ਜਲਾਲ (2017) 13 SCC 174: [2017] 5 SCR 294; ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. ਸਟੇਟ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਓਰਸ. 2022 SCC ਆਨਲਾਈਨ SC 159 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਐਮ. ਸਿੱਦੀਕ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. ਦੁਆਰਾ ਬਨਾਮ ਮਹੰਤ ਸੁਰੇਸ਼ ਦਾਸ ਅਤੇ ਓਰਸ. (2020) 1 SCC 1: [2019] 18 SCR 1 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2019] 18 SCR 1ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 27

[2001] 2 ਸੁਪਲ. SCR 428ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 33

[2017] 5 SCR 294ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆਪੈਰਾ 34

[1957] SCR 233ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈਪੈਰਾ 43

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 7467-7470 ਦੇ 2014।

ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 06.08.2009 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਜੱਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਤੋਂ, WA ਨੰਬਰ 1327, 1348 ਦੇ 2005 ਅਤੇ WAMP ਨੰਬਰ 2437, 2476 ਦੇ 2005।

ਮਿਸਿਜ ਜੂਨ ਚੌਧਰੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਮੈਸਰਜ਼. ਸ਼ਕੀਲ ਅਹਮਦ ਸਈਦ, ਸੈਯਦ ਅਹਮਦ ਸੌਦ, ਮੋਹਦ ਪਰਵੇਜ਼ ਦਬਾਸ, ਉਜ਼ਮੀ ਜਮੀਲ ਹੁਸੈਨ, ਦਾਨਿਸ਼ ਅਹਮਦ ਸਈਦ, ਅਕਿਬ ਬੈਗ, ਮੋਹਦ ਸ਼ਾਹਿਬ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਨਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਕੇ. ਵੀ. ਵਿਜੈਕੁਮਾਰ, ਮਿਸ ਐਨ. ਐਸ. ਨੱਪੀਨਾਈ, ਵੀ. ਬਾਲਾਜੀ, ਸੀ. ਕੰਨਨ, ਆਸੈਥੰਬੀ

ਮਿਸਮ, ਰਾਕੇਸ਼ ਕੇ. ਸ਼ਰਮਾ, ਡੀ. ਕੁਮਾਰਨ, ਮਿਸ ਦੀਪਾ ਐਸ. ਸ਼ੇਖ ਐਫ. ਕਾਲੀਆ, ਮਿਸ ਰਚੀਤਾ ਚਾਵਲਾ, ਮਿਸ ਦਿਵਿਆ ਸਿੰਘ, ਜੀ. ਬਾਲਾਜੀ,, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪੰਕਜ ਮਿੱਠਲ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੱਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਨੂੰ, ਜਿਥੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ 29.04.2005 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜੱਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਕਫ ਸੰਪਤੀ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿਗ਼ ਵਿਵਾਦ ਸਾਲਮ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 5105 ਅਤੇ 5108 ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਓ.ਟੀ.ਐਸ. ਨੰਬਰ 2253 ਅਤੇ 2210 ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਓ.ਟੀ.ਐਸ. 2253 ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਟਾਉਨ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 1 (ਟੀ.ਐਸ. ਨੰਬਰ 1) ਅਤੇ ਓ.ਟੀ.ਐਸ. 2210 ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਟਾਉਨ ਸਰਵੇ, ਭਾਵ ਟੀ.ਐਸ. ਨੰਬਰ 113 ਅਤੇ 70 ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

3. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 5108 (ਓ.ਟੀ.ਐਸ.2210, ਹੁਣ ਟੀ.ਐਸ. ਨੰਬਰ 113 ਅਤੇ 70) ਨਾਲ ਹੀ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ ਜਿਸਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਂ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ" ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

4. ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਾਲਮ ਮੁਸਲਿਮ ਬੁਰਿਆਲ ਗਰਾਊਂਡ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ, ਸਾਲਮ1 ਹੈ। ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਦੀ ਰਾਜ (ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਿਭਾਗ) ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਟੈਕਸਜ਼ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਐਂਡੋਮੈਂਟਸ ਅਤੇ ਸਰਵੇ ਅਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦਫਤਰ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹਨ, ਜੋ ਔਪਚਾਰਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹਨ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਤੋਂ 23 ਦਾਵੇਦਾਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ" ਉੱਤੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਮੇਂ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਉੱਥੇ ਬਸੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ" ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਤੇ ਕਬਰਸਤਾਨ ਪਰੰਬੋਕ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਪਰ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ 1867 ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇਸਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਬਰਸਤਾਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਸਥਾਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

5. ਦਾਵੇਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਪੇਰੁਮਲ ਚੇਟੀਆਰ ਨੇ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ" ਵਿੱਚ ਰਾਇਤਵਾਰੀ ਪੱਟਾ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਹੋਰ ਤਿੰਨ ਸੈੱਟ ਦੇ ਦਾਵੇਦਾਰਾਂ ਨਾਮਤ:, ਏ. ਰਾਮਸਵਾਮੀ ਚੇਟੀਆਰ, ਗੋਵਿੰਦਾ ਪਿੱਲੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਰਾਹੀਂ ਸ੍ਰੀ ਅਬਦੁਲ ਸਲੀਮ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦਾਵੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਹਾਇਕ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ, ਸਾਲਮ2 ਨੇ ਮਾਰਚ, 1959 ਵਿੱਚ ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਐਸਟੇਟ (ਅਬੋਲਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਾਇਤਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ) ਐਕਟ 19483 ਦੀ ਧਾਰਾ 11(ਏ) ਅਧੀਨ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ।

6. ਅਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1948 ਦੀ ਉਕਤ ਧਾਰਾ 11 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਰਾਇਤ ਇੱਕ ਐਸਟੇਟ ਵਿੱਚ, ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਅਸਰ ਨਾਲ, ਰਾਇਤਵਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਇਤਵਾਰੀ ਪੱਟਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਮੱਦਰਾਸ ਐਸਟੇਟ ਲੈਂਡ ਐਕਟ, 19084 ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਐਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰੀ ਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਸਾਈਟਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਅਲੱਗ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹਨ।

7. ਏ.ਐਸ.ਓ. ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 11(ਏ) ਅਧੀਨ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਪਰੋਕਤ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਪੇਰੁਮਲ ਚੇਟੀਆਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ" ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਸੇਲਮ ਦੇ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਐਗਜ਼ਿਬਿਟ ਏ1 ਦੀ ਤਾਰੀਖ 20.01.1935 ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਐਗਜ਼ਿਬਿਟ ਏ2 ਅਤੇ ਏ3 ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੱਟੇ ਸਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੌਂਪਣ ਅਤੇ ਪੱਟਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ, ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ" ਦੇ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ

ਦਫਨਾਇਆ।

8. ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਏ.ਰਾਮਸਵਾਮੀ ਚੇਟੀਆਰ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਰਾਮਸਵਾਮੀ ਪਿੱਲੈ, ਮਾਇਕਮ ਪਿੱਲੈ, ਸੁਭੂ ਪੰਡਾਰਮ ਅਤੇ ਵਾਸੁਦੇਵ ਚੇਟੀਆਰ ਤੋਂ ਸਾਲ 1954 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ 5000 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ" ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੰਧਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ (ਐਗਜ਼ਿਬਿਟ ਬੀ2 ਤੋਂ ਬੀ7) ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

9. ਦੂਜਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਗੋਵਿੰਦਾ ਪਿੱਲੈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਜਦਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਕਬਰਸਤਾਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਿਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੁਲਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

10. ਏ.ਐਸ.ਓ. ਨੇ ਤਾਰੀਖ 31.03.1959 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕਿ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ" ਸਾਂਝੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸੌਂਪਣ ਬਿਨਾਂ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਧਾਰਾ 20ਏ ਅਧੀਨ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਏ.ਐਸ.ਓ. ਨੇ ਹੋਰ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 60 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ" ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦਫਨਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਅਤੇ ਟੀ.ਐਸ. ਨੰਬਰ 2253 ਉੱਤੇ ਸਿਰਫ 2 ਮਕਬਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ" ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਫਨਾਉਣ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਦੇ ਵੀ ਕਬਰਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸੀ।

11. ਦੋਵੇਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰ - ਪੇਰੁਮਲ ਚੇਟੀਆਰ ਅਤੇ ਏ. ਰਾਮਸਵਾਮੀ ਚੇਟੀਆਰ ਨੇ ਏ.ਐਸ.ਓ. ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਸੇਲਮ ਦੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਕੋਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ। ਰਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਨੇ ਏ.ਐਸ.ਓ. ਦੀ ਸੋਚ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਤਾਰੀਖ 03.10.1959 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ" ਉੱਤੇ ਰਿਆਤਵਾਰੀ ਪੱਟਾ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

12. ਏ.ਐਸ.ਓ. ਅਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵੇਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਜਵਾਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਵੇਖਣ ਅਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੋਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਕਾਈਆਂ ਗਈਆਂ, ਪਰ ਉਹ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਵੀ 31.01.1960 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੈਵੇਨਿਊ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਏ.ਐਸ.ਓ., ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ, ਸਰਵੇਖਣ ਅਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਬੋਰਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ" ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 903 ਅਤੇ 1258 ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਚੇਤਿਆਰ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਰਾਇਤਵਾਰੀ ਪੱਤੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ "ਸੂਟ ਲੈਂਡ" ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਬੋਲਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11।

13. ਲਿਖਤੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ 03.05.1962 ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਮੀਨ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇਗਾ ਕਿ ਇਸਨੂੰ 1900 ਤੋਂ ਦਫਨਾਉਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਜਾਂ ਕਿ ਉਕਤ ਜਮੀਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਫਨਾਉਣ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ “ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਮੀਨ” ਕਦੇ ਵੀ ਦਫਨਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ ਨਹੀਂ ਗਈ ਅਤੇ ਕਿ ਦਫਨਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਟੀ.ਐਸ. 2253 ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਸਥਾਨ ਇੱਕ ਟਰੰਕ ਸੜਕ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

14. ਲਿਖਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋ ਕੇ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਏ.ਰਾਮਸਵਾਮੀ ਚੇਟੀਅਰ ਨੇ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਸਮੇਤ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਲਿਖਤੀ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਲਿਖਤੀ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ 12.01.1965 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਨਾਲ:

“... ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚਿੰਤਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ, ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮਾਨਤਾ, ਮਦਰਾਸ ਐਕਟ 26 ਦੇ 1948 ਦੀ ਧਾਰਾ 19ਏ ਅਧੀਨ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਦਫਨਾਉਣ ਗਰਾਊਂਡ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਉਠਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ

ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜੋ ਵੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਮੁਦਾਇਕ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ, ਸਾਡੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਾ 19ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਐਕਟ 26 ਦੇ 1948 ਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿਮਤ 'ਤੇ ਸਹੀ ਵਾਰਸਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਸਲੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰ ਤੋਂ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜਮੀਨ ਨਾਲ ਸੌਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਸਮੁਦਾਇਕ ਜਮੀਨ ਨਾਲ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਥੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਵੀ ਬੋਨਾਫਾਈਡ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 19ਏ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਇਕ ਹੱਕ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

15. ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ।

16. ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉੱਚ ਫੋਰਮ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਇਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪਰਿਣਾਮਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈ ਕੇ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ।

17. ਸਰਵੇ ਅਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19ਏ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 31.01.1975 ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਏ.ਰਾਮਸਵਾਮੀ ਚੇਟੀਅਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ" ਨੂੰ ਕੀਮਤੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ ਜੋ ਬਹੁਤ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ" 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਦਫਨਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

18. ਅਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19ਏ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਰਵੇ ਅਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁੱਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਨੂੰ 20.04.1976 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਜੀ.ਓ.ਐਮ.ਐਸ.ਨੰਬਰ 453 ਮਿਤੀ 14.03.1990 ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਰਵੇ ਅਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ" 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 6300 ਦੀ 1990 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਏ.ਅੰਨਾਮਲਾਈ ਅਤੇ 13 ਹੋਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਸਰਵੇ ਅਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜੋ 08.07.1999 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੁਬਾਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

19. ਉਪਰੋਕਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜੀ.ਓ.ਐਮ.ਐਸ.ਨੰਬਰ 676 ਮਿਤੀ 23.12.1999 ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਚੂੰਕਿ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ" ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਅਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19ਏ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ।

20. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮੁੜ ਜੀ.ਓ.ਐਮ.ਐਸ.ਨੰਬਰ 676 ਮਿਤੀ 23.12.1999 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 5985 ਦੀ 2000 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੋ ਗਿਣਤੀਆਂ 'ਤੇ 29.04.2005 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: (i) ਕਿ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ" ਨੂੰ ਵਕਫ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਚੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ (ii) ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ 19A ਹੋਵੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਇਹ

ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜ਼ਮੀਨ ਧਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ.

21. ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ, ਲਿਖਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਲਿਖਤ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1327 ਅਤੇ 1348 ਦੀ 2005 ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸਨੂੰ 06.08.2009 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਲਿਖਤ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਓਟੀਐਸ 2253 ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਫਨ ਭੂਮੀ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦਕਿ “ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ” (ਓਟੀਐਸ 2210 ਹੁਣ ਟੀ.ਐਸ. ਨੰਬਰ 113 ਅਤੇ 70) ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਰੁਦਰ ਭੂਮੀ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਫਨ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਵੇਖਣ ਅਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ 31.01.1975 ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਵਕਫ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਕਫ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿ 29.04.1959 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਸੂਚਨਾ ਬਾਰੇ “ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ” ਨੂੰ ਵਕਫ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਪਹਿਲਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ 1999 ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਕਫ ਐਕਟ, 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਸਰਵੇਖਣ ਵਕਫ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਉਕਤ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

22. ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਆਈਆਂ ਹਨ।

23. ਅਸੀਂ ਮਿਸਜ਼ ਜੂਨ ਚੌਧਰੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਮਿਸ ਐਨ.ਐਸ. ਨੱਪੀਨਾਈ ਵਕੀਲ, ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਸਨ, ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ।

24. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਿਸਜ਼ ਜੂਨ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਦੋ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪਹਿਲੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਕਫ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਵਕਫ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, “ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ” ਉੱਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰਾਂ ਦਾ ਦਫਨ ਨਾ ਹੋਣਾ ਪਿਛਲੇ 60 ਸਾਲਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸਦੀ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਕੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਰਯੋਤਵਾਰੀ ਪੱਟਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19ਏ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ; ਦੂਜੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੇ ਦਾਵੇ ਏਐਸਓ, ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਅਫਸਰ, ਸਰਵੇਖਣ ਅਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਰੈਵੇਨਿਊ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਲਿਖਤ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਆਪਣੀ ਅਪੀਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਤ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਜਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਪਰ ਅਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19ਏ ਅਧੀਨ ਦਾਵਿਆਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਣਾ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ ਉਹ ਵੀ ਲਿਖਤ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

25. ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਵਕਫ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਲ ਅਤੇ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪਵਿੱਤਰ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਪਰੋਪਕਾਰੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਥਾਈ ਸਮਰਪਣ ਕਰਕੇ ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਅਸਤਿਤਵ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

26. ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਵਕਫ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਪਰੋਪਕਾਰੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਚਲ ਜਾਂ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਮਰਪਣ ਦੁਆਰਾ ਅਸਤਿਤਵ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਸਮਰਪਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਪਤੀ ਵਕੀਫ, ਯਾਨੀ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਵਿਛੁੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਲਾਹ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਵਕਫ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਸੁਭਾਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਵਕਫ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਬੇਨਾਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਜੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂ ਤਬਾਦਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

27. ਵਕਫ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸਮਰਪਣ ਕਦੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਕਫ ਸੰਪਤੀ ਵਜੋਂ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਪਰੋਪਕਾਰੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਐਮ. ਸਿੱਦੀਕ (ਡੀ) ਥਰੂ. ਐਲ.ਆਰਸ ਬਨਾਮ ਮਹੰਤ ਸੁਰੇਸ਼ ਦਾਸ ਅਤੇ ਓਰਸ. ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

28. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸਲਾਮ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਵਿੱਤਰ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਪਰੋਪਕਾਰੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਮਰਪਣ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵਕਫ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਪਣ ਬਾਹਰ ਹੈ।

29. ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮੁੱਦਾ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਵਕਫ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕਬਰਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪਿਛਲੇ 60 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਾਲ 1900 ਜਾਂ 1867 ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰੇ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਾਲ 1900 ਜਾਂ 1867 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਬਰਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਬਰਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1900 ਜਾਂ 1867 ਤੋਂ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਵਕਫ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਵਕਫ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਬਰਸਤਾਨ ਜਾਂ ਕਬਰਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਇੱਕ ਗਲਤ ਨਾਮ ਜਾਂ ਗਲਤ ਸਮਝ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਜੇਕਰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ, ਰੁਦਰਭੂਮੀ ਵਜੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਸਸਕਾਰ ਗ੍ਰਹ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਬਰਸਤਾਨ ਜਾਂ ਕਬਰਸਤਾਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 5105 ਜਾਂ ਓ.ਟੀ.ਐਸ. ਨੰਬਰ 2253 (ਨਵਾਂ ਟੀ.ਐਸ. ਨੰਬਰ 1) ਨਾਲ ਦੋ ਮਕਬਰੇ ਹਨ ਜੋ ਅਕੇਲੇ ਹੀ ਕਬਰਸਤਾਨ ਵਜੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਬਰਸਤਾਨ ਦਾ ਖੇਤਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਬਰਸਤਾਨ ਦਾ ਖੇਤਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਕਫ਼ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਕਬਰਿਸਤਾਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜ਼ਮੀਨ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਵਕਫ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੰਮੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਵੀ। ਦੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵਕਫ਼ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਮਰਪਣ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ।

30. ਦਲੀਲ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਾਸਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ 29.04.1959 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਾਹੀਂ ਵਕਫ ਜਾਇਦਾਦ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਐਲਾਨ ਵਕਫ ਐਕਟ, 1954 ਜਾਂ ਵਕਫ ਐਕਟ, 1995 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਨੋਂ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਕਫ ਐਲਾਨਣ ਲਈ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਹਨ।

31. ਵਕਫ ਐਕਟ, 1954, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਪਹਿਲਾਂ, ਵਕਫਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਵੇਖਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਕਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਦੂਜੇ ਸਰਵੇਖਣ ਦੇ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਰਵੇਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਲਣ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸਨੂੰ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜੇਗੀ। ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਇਸਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਵਕਫਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀਆਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਵਕਫ ਐਕਟ, 1995 ਅਧੀਨ ਵੀ ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਹਨ।

32. ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਨੋਂ ਐਕਟਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸਾਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਨੋਂ ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਵਕਫਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੇਵਲ ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੋ ਦੋ ਸਰਵੇਖਣਾਂ, ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵਕਫ ਜਾਇਦਾਦ ਐਲਾਨਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੈਰ-ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨਾ ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਵਕਫ ਐਕਟ, 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਕੇਵਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਜਾਰੀ ਹੋਣਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੈਧ ਵਕਫ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ, 29.04.1959 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਸੂਚਨਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਵਕਫ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 1999 ਤੱਕ ਕਦੇ ਵੀ ਉਕਤ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ।

33. ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਹਾਤਿਜਾ ਅੰਮਲ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਲ੍ਰਸ ਦੁਆਰਾ ਆਦਿ.6SUPERSCRIPT, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਵਕਫ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4, 5 ਅਤੇ 6 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਵਕਫ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

34. ਮਦਨੂਰੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਮੂਰਤੀ ਬਨਾਮ ਸਈਦ ਜਲਾਲ7SUPERSCRIPT, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:

“16. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਰਵੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸਰਵੇ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਰਾਜ ਜਾਂ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਅਗਾਊ ਭੇਜਣਾ 1995 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਇਹ 1954 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਸੀ)। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਸਰਵੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਰਵੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਨੌਪਚਾਰਿਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਔਪਚਾਰਿਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਘਾਹ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਵਕਫ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਸੇ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ....”

35. ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਵਕਫ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਗਜ਼ਟ ਨੂੰ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬੰਧਨਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਬੰਧਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. ਸਟੇਟ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ (ਵੀ. ਰਾਮਸੁਬ੍ਰਮਣੀਅਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰ) ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਧਾਰਣਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਪਰ ਰਾਜ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਵਕਫ ਬੋਰਡ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਬੰਧਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਵਕਫ ਐਕਟ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਵਕਫਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਕਫ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਖਾਸ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਵਕਫ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ।

36. ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਕਫ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਜਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਕਫ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਕਫ ਦੇ ਵੈਧ ਸਿਰਜਣ ਦੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਇਸਨੂੰ ਵਕਫ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਵਕਫ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਭਾਵੇਂ ਇਸਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਜਾਂ ਨਾ-ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਬਰਸਤਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ।

37. ਹੁਣ ਅਪੀਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿਟ ਅਪੀਲ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਯਾ ਤਾਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ

ਇਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19ਏ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵੇ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੇ।

38. ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਆਕਰਸ਼ਕ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਪਰ ਗਹਰੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਉੱਤੇ ਇਹ ਦੋ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਪਹਿਲਾ, ਅਪੀਲੀ ਕਮੇਟੀ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਉੱਚ ਫੋਰਮ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਜਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ; ਦੂਜਾ, ਅਪੀਲੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਰਵੇਖਣ ਅਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅੱਗੇ ਹੋਏ ਅਗਲੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧ ਜਾਂ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਭਾਗ ਲੈ ਕੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਗਮ ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪਰਿਣਾਮਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਰਤੀਅਲ ਤੌਰ ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

39. ਇਹ ਗੱਲ ਘਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਤਾਰੀਖ 12.01.1965 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਵੇ ਅਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਵੇ ਅਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 31.01.1975 ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 10 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜਿਥੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਅਬੋਲਿਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19A ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ:

“ਕੇਸ ਨੂੰ 17.1.75 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11.00 ਵਜੇ ਲਈ ਪੋਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਸਲਿਮ ਕਬਰਸਤਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਵਕੀਲ ਕੇਸ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਵਕੀਲ ਦੁਪਹਿਰ 12:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਦੁਪਹਿਰ 1.50 ਵਜੇ ਮੁਸਲਿਮ ਕਬਰਸਤਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਵਕੀਲ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਕਾਲਤਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ। ਅਚਾਨਕ ਉਸ ਨੇ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਮੌਜੂਦ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਲਿਖਤੀ ਐਤਰਾਜ਼ ਬਿਆਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ; 17.1.75 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ; ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਲਿਖਤੀ ਐਤਰਾਜ਼ ਬਿਆਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ।”

40. ਸਰਵੇ ਅਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੀ ਗਈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਬੰਧਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ।

41. ਸਰਵੇ ਅਤੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਬੋਰਡ ਅੱਗੇ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮੋੜ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਵੀ ਐਤਰਾਜ਼ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

42. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੋਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦੁਖੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਕੇਸ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿਥੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈ ਕੇ ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ/ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਿਣਾਮੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ

ਵਿੱਚ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

43. ਅਕੁਆਇਸੈਂਸ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਬਲੈਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼, 9ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੁੱਪਚਾਪ ਜਾਂ ਨਿਸਕ੍ਰਿਆ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਜਾਂ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਸਹਿਮਤੀ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਕੁਆਇਸੈਂਸ ਨੂੰ ਐਸਟੋਪਲ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਸਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੰਨਾਲਾਲ ਬਿੰਜਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿੱਚ, ਛੇ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਐਸਟੋਪਲ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ।

44. ਇਹ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਨੋਂ ਅਪ੍ਰੋਬੇਟ ਅਤੇ ਰੀਪ੍ਰੋਬੇਟ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਇੱਕੋ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਅਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵੈਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਇਹ ਅਵੈਧ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲਾਭ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

45. ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਉਪਰੋਕਤ ਉਲਲੇਖਿਤ ਕੇਸ ਵਾਂਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਅਤੇ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

46. ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਵਾਂ ਬਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ
(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ : ਰੂਪਾਂਸ਼ੀ ਵਿਰਾਂਗ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate